

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

KURTULUŞ SAVAŞI'NDAKİ TÜRK KADIN KAHRAMANLARININ MÜCADELECİ RUHU

Danışman Öğretmen : Levent TOPRAK
Öğrencinin Adı : Batıkan
Öğrencinin Soyadı : ÖZKAN
Numarası : 61470
Sınıfı : 12/F
Sözcük Sayısı : 3912

Araştırma Sorusu: Gonca Elif AKAY'ın "Kara Fatma" romanının ana karakteri olan Kara Fatma adlı figürde mücadele ruhunun oluşmasını sağlayan değerler nelerdir?

ÖZ (ABSTRACT)

Tarih boyunca başarılı insanların sahip oldukları niteliklerin incelendiği görülmektedir. Başarılı insanların, ortak özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Bu ortak özelliklerin başarının temel etkenlerinden olan değerleri oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu ortak değerler değişik kaynaklarda; alçak gönüllülük, cesaret, dürüstlük, sabır, bilgili olmak, adaletli olmak, hitabet gücü olması gibi isimler altında tarif edilmektedir.

Türkçe Dersi Uzun Tezi olarak “Kurtuluş Savaşı’ndaki Türk Kadın Kahramanlarının Mücadeleci Ruhu” konusu altında, kahraman kadınların ortak değerlerini ortaya koymak maksadıyla, “Kurtuluş Savaşı’ndaki Türk kadın kahramanlarından biri ve Gonca Elif AKAY’ın “Kara Fatma” romanının ana karakteri olan Kara Fatma adlı figürde mücadele ruhunun oluşmasını sağlayan değerler nelerdir? ” araştırma konusu altında, ayırt edici olan ortak özellikler incelenmektedir.

Yapıttaki ana karakter olan Fatma Seher yani Kara Fatma’nın da sahip olduğu mücadelecî ruha esin kaynağı olan nitelikler, yapıtın incelenmesinde, ana karakterin sahip olduğu değerleri en tarif edebileceği kıymetlendirilen başlıklar altında belirtilmiştir.

İÇİNDEKİLER

<u>KONU</u>	<u>SAYFA</u>
ÖZ (ABSTRACT)	
1. GİRİŞ	1-1
2. KARA FATMA'NIN MÜCADELECİ RUHUNUN OLUŞMASINI SAĞLAYAN DEĞERLER	2-1
2.1 ZEKA VE AKIL	2-1
2.2 İRADE KUVVETİ	2-2
2.3 ÖZGÜVEN SAHİBİ OLMAK	2-3
2.4 CESARET VE YİĞİTLİK	2-4
2.5 KARARLI OLMAK	2-5
2.6 DURUMU SÜRATLE KAVRAMAK, DOĞRU KARAR VERMEK	2-6
2.7 İNSANLARI GÜÇLENDİRMEK VE OLAYLARA YÖN VERME	2-7
2.8 FEDAKÂRLIK VE FERAGAT SAHİBİ OLMAK	2-8
2.9 BİLGİLİ OLMAK VE KENDİNİ GELİŞTİRMEK	2-9
2.10 SİLAH ARKADAŞLIĞI, BİRLİK RUHU OLUŞTURMA, EKİP ÇALIŞMASI	2-10
2.11 HİTABET VE İKNA KABİLİYETİ	2-10
2.12 SOĞUKKANLILIĞINI (SERİNKANLILIĞINI) KORUMAK	2-10
2.13 YARATICI VE YENİLİKÇİ OLMAK	2-11
3. SONUÇ	3-1
KAYNAKÇA	

1. GİRİŞ:

Tarihin her anında var olan Türk milleti'nin ulusal birlik ve bütünlük içinde bağımsız yaşamak vazgeçemediği ilkesi olmuştur. Türk milleti tarih boyunca güzel günlerin yanında zor günler de geçirmiştir. Yaşanan bu zor anlar içerisinde yok olmak ile karşı karşıya kalınan Türk Kurtuluş Savaşı yıllarının ayrı bir önemi bulunmaktadır.

Savaşmak, eskiden beri erkeğin görevi olarak kabul görmüştür. Bunun yanında, tarihe bakıldığında Türk kadınına daima erkeğinin yanında olduğu görülmektedir. Özellikle, Kurtuluş Savaşı yıllarında Türk kadını, cephenin gerisinde destek faaliyetlerini yaparken, yeri geldiğinde erkeğinden önce cepheye koşmadan çekinmemiştir.

Kadın kahramanların tamamı cephede savaşmalarının karşılığında bir ödül beklentisi içinde olmamışlardır. Savaştan gazi olarak çıkanlar, toplumun arasına katılarak neredeyse izlerini kaybettirmişlerdir. Bir kısmı da yoksulluk içinde ölmüştür.

Burada, Kurtuluş Savaşı'nda yer alan ve yokluk içerisinde vatan için canını seve seve feda etmekten çekinmeyen kahraman Türk kadınlarından biri ve Gonca Elif AKAY'ın "Kara Fatma" romanının ana karakteri olan Kara Fatma'nın mücadele ruhunun oluşmasını sağlayan değerler incelenecektir.

Çalışma; üç bölüm halinde ortaya konmaktadır. Birinci bölümde; tarih bilincine vurgu yapılmakta, ikinci bölümde yapıtın ana karakteri olan Kara Fatma adlı figürdeki Fatma Seher'in mücadelecilik ruhunu oluşturan değerler; en iyi tarif edilebileceği düşünülen başlıklar altında belirtilmiştir. Sonuç ise üçüncü bölümde ifade edilmiştir.

2. KARA FATMA'NIN MÜCADELECİ RUHUNUN OLUŞMASINI SAĞLAYAN DEĞERLER

2.1 Zekâ ve akıl:

Zekâ ve akıl; doğuştan gelen beyinsel zekânın yanında, duyguları ve durumsal gelişmeleri fark edebilme ve tepki verebilme becerisi olan duygusal zekânın öğrenilerek geliştirilen; problemi, olayları algılama, tanımlama, yargılama, sonuç çıkarma ve çözme doğruluğu ve hızı ile ilgili bir özeldir.

Zekâ, aklın temelini oluşturur. Aklın olabilmesi için zekânın olması gerekir. Yapıttaki “Kara Fatma” karakterine bakıldığında doğuştan zeki olduğu, doğuştan itibaren çevresel faktörlerin etkisiyle duygusal zekânının da sürekli geliştiği görülmektedir. Yapıtın birçok bölümünde Kara Fatma'nın yaşadıkları sevinç, üzüntü, zorluklar gibi değişik duygu ve düşüncelerin etkin olduğu yaşamının her kesitinde düşünsel ve duygusal zekânının aklının yardımıyla doğru yönde kullandığı görülmektedir.

Anlatıcının; Fatma'nın annesinin, kardeşinin doğumunda ölmesi üzerine yeni doğan kardeşinin yanına gelerek kazağını sıyırması, annesinin ortanca kardeşine yaptığı gibi göğsünü kardeşine dayamasını tasvir etmesi, aynı zamanda yedi yaşında babası ve iki erkek kardeşine “*Bu evde asla bir başka kadını istemem*” (Akay, S.5) kararlılığı içinde annelik yapması, Kara Fatma'nın zekânının doğuştan ve duygusal olarak büyüme çağından itibaren çevresel etki ile hızla geliştiğini göstermektedir.

Kara Fatma'nın hayatından kesitlere bakıldığında; evlenmesini müteakip kocasının Onun zekâsına ve milliyetçilik duygularına hayranlık duyduğu görülmektedir.

Balkan Savaşı'nın yaraları sarılmadan başlayan 1. Dünya Savaşı başlar. Sarıkamış Harekâtı için Fatma Seher'in kocası görevlendirilir. Kocasını ile birlikte cepheye gidebilmek için çocuklarını Erzurum'daki babası Yusuf Ağa'nın yanına bırakmaya karar verir. Burada cepheye gitmek için ikna ettiği çocukluk arkadaşı Zehra, kardeşi Mehmet'in sevdiği Hüsna ile birlikte 10'a yakın kadını, bire bir konuşarak ikna eder, birbirlerinden habersiz olarak buluşmadan yola çıkmaları ve harekât alanına kadar koordine etmesi sonucunda başarı ile Sarıkamış Harekâtına katılmalarını sağlar.

Köyünden kadınları organize etmesi, bütün zorluklara ve tehlikelere karşı Sarıkamış'a getirebilmesi, kadınlara liderlik etmesi, kimseye güvenmeden her hareketi önceden düşünerek, öngörerek adım adım planlayarak zamanı geldiğinde icra etmesi gibi örnekler Kara Fatma'nın zekânını aklı ile kullandığı görülmektedir.

2.2 İrade Kuvveti:

Bir insandaki irade gücü; iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt etme, doğru yönde özgürce, bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücüdür. Bu özellikleri Kara Fatma'da olduğu, anlatıcı tarafından yapıtın değişik bölümlerinde işlenen kurgu ile ortaya konmaktadır.

Fatma Seher, Mondros Mütarekesinin imzalanmasını müteakip, baba ocağına, Erzurum'a döner. Fatma Seher; vatanın işgal edilmesi, devletin aldığı kararları yakinen takip edebilmek ve Mustafa Kemal Paşa hayranlığı nedeniyle İstanbul'a gelir. Fatma Seher'in bütün umudu Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşarak devlet tarafından resmen görevlendirilmesini sağlamaktır.

Fatma Seher, Mustafa Kemal Paşa ile konuşma umuduyla Sivas'a gelişinin üçüncü gününde, üzerinde çarşaf, yüzünde peçe ile kapalı olduğu halde, öğle yemeğine davetli bulunduğu bir yere giderken yolda Mustafa Kemal Paşa'yı yakalar. Mustafa Kemal Paşa'ya bir mesele hakkında görüşmek istediğini söyleyince, neden görüşmek istediğini sorgulayan sert bir lisanla karşılaşır, ancak kalbindeki vatan aşkından aldığı güç ile peçesini kaldırır ve İstanbul'dan buraya kadar görüşmek için geldiğini, maruzatının dinlenmesini talep eder. Bunun üzerine yakındaki bir lokantada Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilir. Mustafa Kemal bu görüşme sırasında ona adını, silah kullanmayı, ata binmeyi bilip bilmediğini, savaştan korkup korkmadığını sorar. Fatma Seher'in verdiği cevaplar Mustafa Kemal'i memnun eder ve "*Şu dakikada bütün kadınlarımız senin gibi olsa idi Kara Fatma*" der (Akay, S.65). Bu olaydan sonra Fatma Seher'in adı "Kara Fatma" olarak kalır. Anlatıcının Kara Fatma ile Mustafa Kemal'in karşılaşmasında; Kara Fatma'nın öngörüsü, doğru yönde özgürce karar verme gücü ve bu kararını yerine getirmedeki irade gücünü ortaya koyarak, bütün riskleri alabilme kararlılığı görülmektedir.

Sabır, azim ve dayanıklılık iradenin sergilenmesi için ön koşullardır. Yorgun, aç, korkulu, ıslak, soğuk gibi şartları yaşadıkları, başka bir deyişle vazgeçmenin kolay olduğu koşullarda devam etmeye zorlayan içten gelen bir dürtüdür. İrade sonuna kadar savaşıma gücü verir. Savaşıma gücü insanın; seçtiği hareket tarzını kararlılıkla yaşama geçirilmesinden, herhangi bir durumda göstereceği davranışı ve duruşun belirlenmesinde "seçim yapma özgürlüğü"ne kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu özellikleri anlatıcının yapıtta birçok yerde kurguladığı görülmektedir. Bu özellikleri aynı şekilde esir düşmesini anlatan kurgularda görmek mümkündür.

Kara Fatma, İzmit bölgesinde çetelere karşı verdiği savaşta, Karargâhını Hendek Düzce arasında, Nefren Boğazı'nın yakınlarına kurar. Birkaç kadınla birlikte İzmit pazarında sebze ve meyve satışı yapan yaşlı kadın rolünde, silah ve cephanelik taşırken Yunan askerleri tarafından yakalanan Kara Fatma, gözleri bağlanarak Yunan Karargâhına getirilir. Konuşması için işkence yapılır, her yanı kanlar içinde kalana kadar dövülür, aç susuz bırakılır, vatan sevgisi, sevenlerinden aldığı güç ve olağan üstü iradesi ile yine de ağızı açmaz, konuşmaz. Benzer şekilde 26 Ağustos 1922'de yapılan Büyük Taarruz'da da Yunan Kuvvetlerine esir düşer, benzer davranışlara maruz kalmasına rağmen, yine konuşmaz, mücadelesi için sabır ile dayanır. Anlatıcı; bir destan akıcılığında anlattığı Kara Fatma'nın esir alınması,

kaynağını vatan sevgisinden alan bir irade kuvvetinin zayıf ve güçsüz bir kadını nasıl yenilmez bir duruma getirdiğini göstermektedir.

Benzer şekilde İstanbul'da damadının öldürülmesi ve kızının rahatsızlanarak hastaneye yatırılması üzerine, torunlara sahip çıkması, torunlarına bakabilmek için hamallık dâhil bulunduğu değişik işlerde çalışmasını ifade eden betimlemelerle anlatıcı; üstün irade gücü ile zorluklardan yılmayan, cesurca zorlukların üzerine giden Kara Fatma'yı anlatmaktadır.

2.3 Özgüven Sahibi Olmak:

Anlatıcı Kara Fatma'yı, köyden kimseyle samimi olmayan, her zaman soğuk ve erkeksi tavırlar sergileyen, dedikodudan hoşlanmayan, güçlü bir kişiliği sahip, ancak kendisine olan özgüvenini dolaylı olarak ortaya koyan bir figür olarak kurgulamaktadır.

Benzer şekilde; yakın arkadaşı ve kendisi gibi öksüz olan Zehra'nın babası tarafından başlık parası karşılığında evlenmek zorunda bırakılması üzerine "*Neden Zehra? Bu kadar ağlayacaktın da neden vardın baban yaşındaki adama?*" (Akay, S.11) sorusunu sorabilecek kadar kendisine güvenen, özgüven sahibidir. Zehra'nın ise evlendirilmesine karşı çaresizliğini "*süt veren inekten farkının olmadığı*" (Akay, S.12) ifadesi dile getirmektedir. Zehra'nın bu ifadesinde ortaya çıkan özgüven eksikliği; kendinden şüphe duymak, pasiflik, bilgisizliğe, kararsızlığa, yetersizliğe dayalı boyun eğme, yalnızlık, güvensizlik ve sevilmediğini hissetme, kötümserlik, ruhsal çöküntü, sürekli olarak başkalarının desteğine muhtaç olma gibi kavramlarla kendini göstermektedir.

Kurtuluş savaşının ilk günlerinde çetelere karşı savaşmak için İzmit'te görevlendirilen Kara Fatma bir gece yöredeki muhtarları ve imamları ormanda toplar. Çetelere karşı "*Sen mi koruyacaksın bizi*" (Akay, S.77) diye soran imamın gözüne tabancasını dayayarak "*Ben Kara Fatma'yım. Bundan böyle bu adı iyi belleğin. Ben Mustafa Kemal'in mücahidiyim. Bir Türk kadının bileği, yüz gâvurun bileğini kırar imam efendi!*" (Akay, S.77) diyecek kadar karşımızda kendine güvenen Kara Fatma vardır. Kara Fatma gibi ufak tefek bir kadının böyle çıkışmasının köylüleri etkilemesi, devamında çetelerin bertaraf edilmesi ile çetelerin köylülerden çaldıklarının geri dağıtmasının sağladığı köylülerin üzerindeki otoritesi, anlatıcı tarafından yapıt içerisinde çeşitli olaylarla vurgulanmaktadır.

Özgüveni yüksek olan Kara Fatma'nın; azim ve dayanıklılığı, kendine olan itimatı, bedenen ve ruhen sarsılmaz kişiliği zorluklara karşı dirençli olması yaşantısının her safhasında görülmektedir. Ayrıca, anlatıcı, kardeşlerine bakarken, esir düştüğünde işkencelere karşı koyarken, şehit düşen kocası, kardeşleri, çocukluk arkadaşı, silah arkadaşlarının şehit düşmelerinde, yoksul, aç, parasız olduğu zamanlarda bile şerefini ve gururunu öne çıkarması ile Kara Fatma'yı yüceltir. Kara Fatma'nın sahip olduğu mücadelecilik ruhunun; inandığı değerler uğruna yılmadan ve kendisine verilecek görevlerin güçlüğüne düşünmeden, ölümü göze alarak başarıya iradesini beslediği bellidir.

2.4 Cesaret ve Yiğitlik:

Herhangi bir tehlikenin zarar vereceği korkusunu yenerek hareket edebilen Fatma Seher; ısrarla tehlikenin üzerine giderek korkuyu denetleyebilen ve genel bir hoşnutsuzluk karşısında neyin doğru olduğunu kestirip doğru olanı yapabilen bir figür olarak kurgulanmıştır.

Kara Fatma; sabahları gün doğmadan kalkıp, hayvanlara bakar, evi temizler, yemekleri pişirir ve ormana gidip yalnız başına dolaşır. Bazen içindekileri haykırmak ve atış talimi yapmaya gitmek onun en büyük zevkidir. Bir gün ormana gittiğinde karşılaştığı ve ileride evleneceği Binbaşı Ezdeşin'in "*Nihayet bir kadınsın sen. Korkmaz mısın hiç*" (Akay, S.8) diye sorması üzerine "*Kadınım diye mi küçümersin beni? Eli hamur tutanın bileği silah tutmaz mı? Unuttun mu, Erzurum kadını, yiğitlerden daha yiğit Nene Hatun'u? Düşman Aziziye Tabyasına girdiğinde kadın erkek demeden kazma kürekle düşmanın üstüne gittiklerini?*" devamlı "*Türk kadını dünyadaki diğer kadınlara benzemez. Yüreği de bileği de her şeyin hakkından gelir. Bunu da böyle bilesin Binbaşı!*" (Akay, S.8) diye cevap verir. Kara Fatma'nın cevabı; şaşkıncı, bilgi ve cesaret doludur. Ayağında şalvar, sırtında cepken, omuzunda tüfeği ile mevcut ya da muhtemel tehlikelerden, tehditlerden, tenkitlerden ve eleştirilerden korkmadan, soğukkanlılığı yitirmeden ve özgüveni sarsmadan davranışlarını kontrol ederek sahip olduğu cesaretin bir göstergesi olarak cevap verir. Kara Fatma'nın cesaretini ortaya koyması aynı zamanda, karşı karşıya kaldığı durumu kavrayabilecek zekâ ve akla, uygulayabilmesi için de özgüven ve irade kuvvetine sahip olduğunun göstergesidir.

Yapıtta Fatma Seher'in Mustafa Kemal Paşa ile tanışması, Onun medeni cesaretine örnek olarak gösterilmektedir. Yapıtta, Sarıkamış Harekâtının devamında Babası Yusuf Ağa'yı da kaybeden Fatma Seher; aydın görüşlü olarak bildiği, hayranlık duyduğu Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşmak ve devletin aldığı kararları yakından takip edebilmek için İstanbul'a geldiği belirtilmektedir. Osmanlı İmparatorluğunun zor yıllarında, vatanın işgal edildiği yıllarda vatan sevgisi ve düşmanın işgallerine karşı İstanbul'da düzenlenen mitinglere katılan Fatma Seher; bir yandan Mustafa Kemal Paşa'nın faaliyetlerini takip eder. Paşa'ya ulaşmak için Sivas'a gider. Bulduğu ilk fırsatta Paşa'nın karşısında çıkarak "*Sizin ile mühim bir mesele hakkında görüşmek istiyorum.*" (Akay, S.64) deme cesareti, "*Bütün millet, vatanın kurtarılmasını bekliyor. Giren her düşmanın ayağını ezmek için kadın halimle karşıdayım. Bana iş göster, emret Paşam.*" (Akay, S.65) diyerek göreve talip olması, inançları ve vatan sevgisine dayanan medeni cesaretinin bir örneğidir.

2.5 Kararlı olmak:

Kara Fatma lâkabıyla tanınan Fatma Seher; ikinci kardeşi Süleyman'ın doğumu esnasında annesini kaybeder. Yedi yaşından itibaren babası ve iki erkek kardeşinin anası olur. Babasının karşısında dikilerek *“Bu evde asla bir başka kadın istemem”* (Akay, S.5) dediğinde ise sekiz yaşındadır. Fatma Seher; kararını verir ve ev işlerini öğreninceye kadar köyün kadınlarından yardım alır ve babası ve kardeşlerine bakar. Aynı zamanda Balkan Savaşında yaralı askerler için cephe gerisinde kurulan hastanelerde yaralı askerlere yardıma koşmak için evini terk eden kadınlarla birlikte hareket etmesi karşısında anlatıcının *“çağlayan gibi sesiyle ortalığı kasıp kavuruyordu. Bu emirler karşısında kadınlar telaşlanır, çocuklar konuşmaya bile çekinirlerdi.”* (Akay, S.22) tasviri, Edirne/Yanıkışla'da cephe gerisinde askerlere yardım için kurulan çadırdaki faaliyeti idare eden Fatma Seher'in; ne yaptığını bilen, kararlı, yönetici ve koordine edici, otoriter yapısını ifade etmektedir.

Fatma Seher; Sarıkamış Harekâtı esnasında çocuklarını babasının yanına bırakarak cepheye gitme niyetiyle Erzurum'a köyüne gelir. Kararını Babası Yusuf Ağa açıklar. Yusuf Ağa *“Seni iyi tanırım kızım. Bu kadar durman bile yaşlı baban içindir bilirim... Küçüklüğünden beri içinde yanan ateşi görmez miyim sanırsın? Git kızım, yolun aydınlık olsun.”* (Akay, S.38) diyerek kararlı olan kızının, küçüklüğünden beri kararlarını uygulamak için kararlılığına vurgu yaparak onu desteklemektedir. Bu durum onun ne istediğini ve bu isteğine nasıl ulaşacağını bildiğini göstermektedir.

Fatma Seher, Sarıkamış'ta cepheye giderken başta çocukluk arkadaşı Zehra ve kardeşi Mehmet'in sevdiği olan Hüsna olmak üzere köyden kadınları da yanına alır. Kadınların zor ve çetin yolculuklarında, açlık ve hastalık ile mücadelelerinde Fatma Seher'in kararlılığını ortaya çıkaran olay ya da durumlara anlatıcı tarafından yapıtta yer verildiği görülmektedir. Fatma Seher; soğuk havaya rağmen, kamp kurulduğunda eşkıyaların görebileceklerini düşünerek ateş yakılmasına karşı çıkması ve kadınların ısrarı üzerine *“Ben söyleyene kadar, herkes ikişer üçer battaniyenin altına girsin ve nefesleriyle birbirlerini ısıtsın. Ateş ancak ben dediğim zaman yakılır.”* sözleri kararlılık ve otoritesinin ifadesidir.

Kurtuluş Savaşı bitmiş, zafer kazanılmıştır. Savaş sonunda “üsteğmen” rütbesine terfi ettirilir. Bu rütbeden emekliye ayrılır ve emekli maaşı bağlanır. Emekli maaşı bağlanacağını belirten Komutanı'na verdiği *“Ben canlarımı toprağa para için gömmedim. Ben inandıklarım uğruna çarpıştım. Bunun karşılığını para olarak alırsam içime sindiremem. Devletimin verdiği madalya en büyük karşılıktır. Maaşımı Kızılay'a terk etmekle son vazifemi yapmak isterim.”* (Akay, S.166) sözleri Kara Fatma'nın; ilkesiz, şimdiki ve anı kurtarmaya yönelik değil, değişen koşullar, kişisel çıkarlar yerine inanıp bağlandığı değerlerine göre yönünü belirlediği ve kararlılığını dile getirmektedir. Yine bu bağlamda Kara Fatma'nın inancı ile söylemleri kendi içinde birbirini tamamlamış, söylemleri ve eylemleri çelişmemiştir.

2.6 Durumu Süratle Kavramak, Doğru Karar Vermek:

Yapıtta Kara Fatma, karşılaştığı durumlarda doğru karar verebilmek için durumu süratle kavrama çabası içinde betimlenmektedir. Sarıkamış Harekâtında sevdiklerini kaybeden Fatma Seher, Mondros Mütarekesinin imzalanmasını takip eden günlerde vatanın işgal edilmesi, vatanının içine düştüğü zor koşulları kavrayarak devletin aldığı kararları yakinen takip edebilmek ve Mustafa Kemal Paşa hayranlığı nedeniyle İstanbul'a gelir. Ancak Sivas'ta Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşmayı başaran Fatma Seher, aldığı vazifeye başlayabilmek için İstanbul'a gelir, durumu süratle değerlendirir, vazifenin yapılabilmesi için harekete geçer, Topkapılı Pire Mehmet, Laz Tahsin, kardeşi Süleyman ve oğlu Seyfeddin'le birlikte bir çete kurar, gelen emir üzerine gizlice İzmit'e geçer. İzmit'teki durumu kısa sürede inceleyerek, teşkilatlanmalarını tamamlayan Kara Fatma çetesi, bölgede faaliyet gösteren Rum ve Ermeni çetecilere karşı büyük bir başarı gösterir. Kara Fatma, çetelere ve Yunanlılara karşı gösterdiği başarılarının takdiri olarak; Komutanı tarafından "Ceylan" adı verilen beyaz bir at ile ödüllendirilir, asker olarak kayıt edilir ve "çavuş" rütbesine terfi ettirilir.

Burada anlatıcı; vatanın içine düştüğü zor durumu kavrayan, kurtuluşun Mustafa Kemal'in önderliğinde olacağını öngören, aldığı görevin gereklerini, yapılması gereken faaliyetleri öngörebilen, çok iyi planlayabilen ve doğru, zamanında kararlar vererek irade kuvveti ile uygulayan Fatma Seher'i tasvir etmektedir.

Kurtuluş Savaşının ilk günlerinde çetelerle savaşmak üzere İzmit bölgesinde görev alan Kara Fatma; durumu kavrayabilmek, yöre ve çeteler hakkında bilgi toplayabilmek için adamlarını gruplara bölerek çevreye dağıtır, köylü kılığına girerek yardıma muhtaç köylü gibi bir çiftlikte işe girer. Böylece; Kara Fatma'nın zekâ ve aklını kullanarak, durumu süratle kavrayabilme ve doğru karar verebilmek için bütün faktörleri göz önünde bulundurma yetisi bir kurgu içerisinde yapıtta ele alınmaktadır.

2.7 İnsanları Güçlü Hissettirmek ve Olaylara Yön Verme:

Yapıtta Fatma Seher'in kurgulanan hayatına bakıldığında; boğazından iki gündür su dışında bir şey geçmeyen oğlunun ağlaması üzerine oğlunun yanına çömelerek iki omuzunu kavrar ve "*Erkek adam gözyaşı dökmez*", "*....az kaldı yiğidim. Birkaç gün demez geçer gider bu kâbus. Kuvvetini, inancını hiçbir durumda yitirme ki sapsağlam çıkabilesin zorluklardan.*" (Akay, S.25) diyerek oğluna güç vermektedir.

Balkan Savaşında Fatma Seher Edirne/Yanıkışla'da yaralı askerlere bir grup kadınla birlikte bakmakta, yaralarını sarmakta, beslemekte ve yeniden cepheye dönmeleri için kuvvetlenmelerini sağlamaktadır. Yokluk, yoksulluk yaşanan günlerdir. Yiyecek tükenmiş, halk da, asker de perişan haldedir. Yaralı askerlerin moralinin yüksek tutulması, yaşanan zorlukları hissetmemesi için Fatma Seher elinden geleni yapmaktadır. Sargı bezinin hatta sargı bezi yerine kullanılan çarşafın bile kalmadığı bir durumda dahi "*Her bir şeyimiz vardır, bilmez misin Emine Kadın?*" "*Bu yiğitlerin hepsi yarın ayağa kalkacak.*" (Akay, S.26) diyebilen Fatma Seher; kavrulmuş ağaç kabuklarından yemek yapma, evindeki

yatak yorgandan sargı bezi yapma, sahip olduğu son giysileri parçalayarak askerlerin yaralarına pansuman yapma gibi yaratıcılığa sahip Fatma Seher'in varlığı çevresine güç vermekte, cesaret aşılamaktadır.

Anlatıcının yapıtta yer verdiği benzer olaylarda; Fatma Seher'in sahip olduğu; sevgi, saygı, karşısındakini anlama, hoşgörü, kendini aşmışlık, motive etme, olumlu bir amaç ve hedef yaratma, zekâ, akıl, irade kuvveti ve liderlik vasıfları ön plana çıkmaktadır. Kara Fatma İzmit bölgesinde iken bölgede bulunan iki çete reisi ile bir araya geldiğinde, Çete reislerine karşı yaptığı etkili bir konuşmanın sonunda “*Hain Hangi kandan olursa olsun soyunu kurutmaya ant içtik. Şimdi bunun üzerine söyleyeceğin bir sözün varsa söyle. Yoksa silahıma davranmadan bas git hemen.*” (Akay, S.121) der ve elini silahına atarak ayağa kalkması ile duruma hakim olur, gelişmeyi öngörerek olaylara yön vererek inisiyatif alır.

Kara Fatma'nın; çocukluğundan itibaren annesini kaybetmesi, kardeşlerine ve babasının bakımını üstlenmesi, savaş yıllarının zorluklarını, yoksulluğu, savaşı yaşaması nedeniyle, onun yüksek bir hayat tecrübesine sahip olduğu sonucuna varılabilir.

Fatma Seher okuma yazma bilmemektedir ve bunun zorluklarını her zaman hissetmiştir. 1912 yılına gelindiğinde Fatma Seher ile kocası Binbaşı Ezdeşin Balkan savaşı öncesinde devletin içinde bulunduğu zor yıllarda ve Balkan Harbi yıllarında Edirne/Yanıkkişla'da oturmaktadır. Fatma Seher, akşamları kocasının eve gelmesini ve gelişmeleri öğrenmek için heyecanla beklemektedir. Çünkü okuma yazma bilmemekte, memleketin içinde bulunduğu zor günler hakkında bilgiyi sadece kocası vasıtası ile öğrenebilmektedir. Fatma Seher'in okuma yazma bilmemesine rağmen, günlük yaşamdan kopmama, gelişmeleri izleme, olayları değerlendirme isteği, kişiliğinde bulunan olaylara yön verme güçlü olma arzusunun bir yansımasıdır.

2.8 Fedakarlık ve Feragat Sahibi Olmak:

Yapıtta, Fatma Seher'in yaşamının fedakârlıkla başladığı görülmektedir. Küçükken ikinci erkek kardeşinin doğumu esnasında annesini kaybeder, yeni doğan kardeşinin yanına oturarak kucağına alır, annesinin ortanca kardeşi Mehmet'e yaptığı gibi kazağını sıyrarak yeni doğan kardeşinin ağzını göğsüne dayar, süt emmesini beklemesindeki ulvi sahiplenme, anlatıcı tarafından yapıtta Fatma Seher'in anaçlığına bir göndermedir.

Fatma Seher'in annesini kaybettiği gün Behiye Teyze'sinin saçlarını okşayarak kulağına “*Allah'ın takdiri yavrum. Artık iki kardeşinin de anası sensin...*” (Akay, S.4) diyerek fısıldaması üzerine Kara Fatma'nın yeni görevini fedakârca yaptığı görülmektedir. Fatma Seher, üç erkeğin anası olduğunda yedi yaşındadır. Babasının karşısına dikilerek “*Bu evde asla bir başka kadını istemem*” (Akay, S.5) dediğinde ise sekiz yaşındadır. Küçük yaşta, babasına ve iki erkek kardeşine analık yapma, yemeklerini hazırlama, çamaşırlarını yıkama, ev işlerini yapma gibi büyük sorumlulukları yüklenir. Yaşanılan zaman

ve toplumun gelenekleri düşünülürken Babasının evlenmesi beklenir. Babasının annesine duyduğu büyük aşkın yanında, Kara Fatma'nın fedakârca zorluklara ve mahrumiyetlere katlandığı görülmektedir.

Fatma Seher; kardeşleri ve babası için yüklendiği sorumluluk gibi Edirne Yanıkkışla'da yaralı, hasta askerlere yardım esnasında görev bilinci ve sorumluluk duygusu ile insanlara ilave güç ve isteklilik kazandırdığı görülmektedir.

1912 yılına gelindiğinde Fatma Seher'in erkek ve kız olmak üzere iki çocuğu olmuştur. İkinci çocuğunun doğumunda kocasının görevi nedeniyle yanında olmaması ve buna aile mutluluğu için dayanması ve Edirne/Yanıkkışla'da Balkan Savaşı esnasında yaşanan yokluk nedeniyle Fatma Seher'in çocuklarını besleyebilmek için kavlayan ağaç kabuklarını toplayarak evine götürmesi, tencerede otlarla değişik şekiller verdiği kabukları kaynatarak çocuklarına yedirmesi, onun fedakâr yönünü yansıtır.

Kara Fatma'nın; Kurtuluş Savaşı'nın ilk yıllarında, çetelerle mücadele için görevlendirildiği İzmit bölgesinde, Bereket-Alakaya taarruzu esnasında can yoldaşı, çocukluk arkadaşı Zehra'nın şehit olması, bu zaferin devamında yapılan Karaderin taarruzunda ise bomba ile kendisi gibi yaralanan kızı Fatma ile hastanede yan yana yatması. Kızının sağ elinin parmakları kopması, kendisinin sağ göğsüne şarapnel parçası saplanması ve kendisine bağlanan emekli maaşını, *“Ben toprağımı sahiplendiğim için savundum. Düşmanın üstüne yürürken, insanın aklında hür yaşamak isteği dışında hiçbir düşünce olmaz. O parayı alsaydım bu hislerime ve madalyama ihanet etmiş olurdu.”* (Akay, S.298) düşüncesi ile Kızılay'a bağışlaması vatan için yaptığı fedakârlıkların göstergesine bir başka örnek olarak gösterilebilir.

2.9 Bilgili Olmak ve Kendini Geliştirmek:

Kara Fatma'nın okuma yazma bilmesede de zekâsı, milliyetçiliği kocasını çok etkilediğini anlatıcı *“Mümkün oldukça memleket meseleleri hakkında Fatma Seher'le konuşurdu. Okuma yazma bilmesede de karısının zekâsı, milliyetçiliği onu çok etkiliyordu.”* (Akay, S.20) şeklinde vurgulamaktadır.

Fatma Seher; kocasının vatanın karşı karşıya bulunduğu tehlikeler hakkında konuşmasını meraklı, yüzü keder ve hüznle bembeyaz halde dinlemesini tasvir eden anlatıcı; burada Fatma Seher'in hem vatan sevgisini göstermeye çalışmakta hem de olan ve olabilecek olayları öğrenme bilgi edinme gayretine dikkat çekmektedir.

Anlatıcı, Fatma Seher'in yolunu bulmak maksadıyla, aydın görüşlü olarak bildiği, hayranlık duyduğu Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşmak ve devletin aldığı kararları yakından takip edebilmek için İstanbul'a geldiğini belirtmektedir. Fatma seher; İstanbul'a gelir ve aydın, farklı olduğunu burada da belli eder. Çevresindeki kadınlarla samimi olmaz, kadınlar çarşaf giyip, peçe takarken, Fatma Seher entari yerine geniş şalvar, ceket yerine sarka (cepken) giyer. Fatma Seher'in bu değişikliği, kendini çağa göre geliştirmesi, bilgiye ulaşma çabasını ifade etmektedir.

Kara Fatma'da 1922 ilkbaharında Mustafa Kemal Paşa'nın davetlisi olarak Ankara'ya gelmesi, yaptıkları ile ünlenmesi, kahramanlıkları kulaktan kulağa yayıldığından Ankara'da büyük ilgi görmesi, Rus Elçisince davet edilmesi ve portresinin yapmak istenilmesi, Yakın Şark Yardım Heyeti Reisi'nin de görüşme talebinde bulunması, Amerikalı Reis ise görüşmek istemesinin yanında fotoğrafını çekme talebinde bulunması, Kara Fatma'nın yaptıklarının doğruluğunun yanında, sahip olduğu zekâ, akıl, yaratıcılık, hesaplı risk alma, özgüven gibi mücadeleci özellikleri sayesinde yaptıklarının doğruluğunu ve beğenildiğini kanıtlamaktadır.

2.10 Silah Arkadaşlığı, Birlik Ruhu Oluşturma, Ekip Çalışması:

Fatma Seher, kadın olsa da küçüklüğünden itibaren bir erkek gibi yetişen, tüfek kullanan, ava gider ve erkek gibi giyinen ve kardeşi Süleyman'ın hakkında “*Sen neden öbür kadınlar gibi giyinmiyorsun? Onlar hep eteklik giyiyor. Sen erkek gibi giyiniyorsun. Bir de tüfeği omuzuna astın mı aynı erkek gibi oluyorsun.*” (Akay, S.6) dediği bir figür olarak kurgulanmıştır.

Fatma Seher, Sarıkamış'ta cepheye giderken başta çocukluk arkadaşı Zehra ve kardeşi Mehmet'in sevdiği olan Hüsna olmak üzere köyden kadınlardan da yanına alarak hareket etmekte, savaşmayı bilmeyen, silah kullanamayan kadınları korumak amacıyla, Fatma Seher bazı tedbirler almakta ve Zehra ile Hüsna'yı en büyük destekçisi olarak görmektedir. Kadınlar arasındaki bu dayanışma kurguda önemli bir yere sahip olmaktadır. Anlatıcı bu arkadaşlığı ve dayanışmayı duygusal yoğunluğunu da hissettirerek aktarmaktadır.

2.11 Hitabet ve İkna Kabiliyeti:

Kara Fatma çetelere karşı savaşmak için görevlendirildiği İzmit bölgesinde çetelerin köye saldırması üzerine; soğukkanlılığını muhafaza ederek, gerekli planlama, koordine ve durum değerlendirmesini yaptıktan sonra harekete geçmiş ve çeteleri köyden kovmuştur. Kara Fatma köylülere dönerek “*Sizden tek bir isteğim olacak. Bu itlere burayı dar etmek için daha fazla adama ihtiyaç var. Yüreğine, bileğine güvenen bize katılsın. Vatan hepimizin vatanı... Hepimize büyük görevler düşüyor. Her bir yanımız kuşatılmış durumda. Asker nereye yetecek. Artık kadın, erkek, çoluk çocuk hep birlikte mücadele vermek vakidir.*” (Akay, S.87) diyerek, insanların duygu ve düşüncelerini kavrayarak onlara seslenmiş ve insanları motive edebilmiştir. O, aynı zamanda insanları belli bir duygu ve fikir etrafında toplama becerisine sahip olduğunu göstermiştir.

2.12 Soğukkanlılığını Korumak:

Kara Fatma'nın çetelere karşı savaşmak için görevlendirildiği İzmit bölgesinde çetelerin köye saldırması üzerine; soğukkanlılığını muhafaza ederek, geceyi beklemesi, durumu anlamak ve gerekli

bilgileri toplamak maksadıyla kılık değiştirerek köylülerin arasına karışması, çeteler hakkında bilgi toplaması, arazi yapısını incelemesi, mevcut kuvvetlerini değerlendirerek plan yapması, Kafa Fatma'nın soğukkanlı duruşuna örnektir.

Kara Fatma'nın soğukkanlı olarak, olağandışı herhangi bir gelişme karşısında, bir olay meydana geldiğinde, doğrudan kendisine yönelik beklenmedik etki ile karşılaşıldığında; heyecanını kontrol etme, telaşa kapılmama, panik yapmama, öfkelenmeme, durumu sükûnetle kavrama, gelişmeye maruz kalanları normal duruma döndürme, alınacak tedbirleri belirleme ve doğru karar vererek uygulamaya geçmesi, onun bir diğer özelliğidir.

2.13 Yaratıcı ve Yenilikçi Olmak:

Anlatıcı, yapıtın her köşesinde Kara Fatma'nın yaratıcılığını ve yenilikçiliğini vurgulamaktadır.

Kara Fatma'nın yaşamına bakıldığında, yaratıcılık ve yenilikçiliğin bütün özelliklerini görmek mümkündür. Balkan Savaşında; çocuklarını açıklarını gidermek için kavrulmuş ağaç kabuklarından çorba yapabilen, yaralı askerlerin yaralarını sarabilmek için evindeki çarşafı sargı bezi yapması, evindeki giysi ve yatakları yaralı askerleri yatırebilmek ve rahatlarını sağlamak maksadıyla kullanmayı düşünmesi Kara Fatma'nın yaratıcılığına ve yeni düşüncelere açıklığını göstermektedir.

3. SONUÇ:

Buhranlı dönemlerde ailesine ve ülkesine sahip çıkma duyarlılığı en üst seviyeye kadar yükselen, bu durumu tarihte birçok örneklerle ispatlayan Türk kadını, destanlara, kitaplara konu olmuştur. Özellikle, Osmanlı İmparatorluğunun son zamanları ile Kurtuluş Savaşı yıllarında atan savunması için birçok kadın kahraman sahneye çıkmış ve tarihteki güzide yerlerini almışlardır.

Türk kadını, cephe gerisinde ve cephede yaptığı hizmetlerle ülkeyi düzlüğe çıkarmada ve yeni bir Türk Devletinin temellerinin atılmasında çok üstün başarılar gösterir. Fedakâr Türk kadınının belki de en üstün vasfı, yaptığı hizmetleri zorunluluk olarak değil, içinden gelerek yapmış olmasıdır.

Kahraman kadınlardan biri olan ve Gonca Elif AKAY'ın "Kara Fatma" yapıtının ana karakteri olan Kara Fatma'nın mücadele ruhunun oluşmasını sağlayan değerler uğruna yılmadan ve kendisine verilecek görevlerin güçlüğünü düşünmeden çalışmasına, bu mücadelecı ruhu besleyen bu özelliklerin yol açtığı bellidir.

KAYNAKÇA

Akay, Gonca Elmas. Kara Fatma, İstanbul, Alfa Yayınları 2157 Edebiyat Roman 62, 2 nci baskı, 2011,